

LEHDISTÖTIEDOTE nro 106/23

Luxemburgissa 22.6.2023

Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-660/21 | K.B. ja F.S. (Ottaminen huomioon viran puolesta rikosasiassa)

Perusoikeuksien suoja: unionin oikeus ei lähtökohtaisesti ole esteenä sille, että kansallista tuomioistuinta kielletään ottamasta viran puolesta huomioon sitä, ettei velvollisuutta antaa epäillylle viipymättä tietoja hänen oikeudestaan vaieta ole noudatettu

Tämä edellyttää kuitenkin vielä sitä, ettei epäillyltä ole evätyä konkreettista ja tehokasta mahdollisuutta käyttää oikeudellista avustajaa tarvittaessa turvautumalla oikeusapuun ja että hänellä, kuten mahdollisesti myös hänen oikeudellisella avustajallaan, on ollut oikeus tutustua häntä koskevaan asiakirja-aineistoon ja vedota tähän noudattamatta jättämiseen kohtuullisessa ajassa

Kaksi erään yrityksen pysäköintialueelle pysäköidyn raskaan tavaraliikenteen ajoneuvon lähettyvillä olevaa henkilöä kiinnittivät rikospoliisin edustajien huomion. He aloittivatkin välittömästi verekseltään tapahtunutta polttoainevarkautta koskevan tutkinnan. Näitä henkilöitä kuulusteltiin paikan päällä ilman, että heille olisi ilmoitettu heidän oikeuksistaan, minkä jälkeen heidät pidätettiin. Heille ilmoitettiin heidän oikeuksistaan ja etenkin heidän oikeudestaan vaieta vasta vähän myöhemmin.

Tribunal correctionnel de Villefranche-sur-Saône (Villefranche-sur-Saônen rikosasioiden tuomioistuin, Ranska) katsoo rikosoikeudellisessa menettelyssä, että tämä myöhäinen ilmoittaminen on merkinnyt unionin oikeudessa taattujen syytettyjen oikeuksien loukkaamista.¹ Ajoneuvossa suoritettu paikanetsintä, epäiltyjen pidätys ja kaikki niistä johtuvat toimet on siis lähtökohtaisesti todettava pätemättömiksi. Cour de cassation (ylin tuomioistuin, Ranska) on kuitenkin tulkinnut rikosprosessilakia (code de procédure pénale) siten, että siinä kielletään pääasialla käsitteleviä tuomioistuinta ottamasta viran puolesta huomioon sitä, ettei velvollisuutta antaa epäillylle tai syytetylle tietoja hänen oikeudestaan vaieta ole noudatettu.

Tribunal correctionnel tiedustelee siis unionin tuomioistuimelta, onko unionin oikeus esteenä tällaiselle kiellolle ottaa tämä seikka huomioon viran puolesta.

Tänään antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin katsoo, että pääasiaa käsittelevälle rikostuomioistuimelle asetetulla **kiellolla** ottaa kyseessä oleva noudattamatta jättäminen viran puolesta huomioon rikosoikeudellisen menettelyn pätemättömäksi toteamiseksi **kunnioitetaan lähtökohtaisesti oikeutta tehokkasiin oikeussuojakeinoihin ja oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin** sekä puolustautumisoikeuksia, kun **epäillyillä tai syytetyillä** tai heidän **asianajajallaan** on ollut **konkreettinen ja tehokas mahdollisuus vedota kyseiseen noudattamatta jättämiseen kohtuullisessa määräajassa ja heillä on ollut tätä varten oikeus**

¹ Viranomaisten velvollisuudesta ilmoittaa viipymättä oikeudesta vaieta säädetään direktiivin 2012/13 (tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä 22.5.2012 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/13/EU) 3 ja 4 artiklassa (JO 2012, L 142, p. 1), jotka on saatettu osaksi kansallista oikeutta.

tutustua asiakirja-aineistoon.

Unionin tuomioistuin korostaa kuitenkin, että sen varmistamiseksi, että oikeudella vaieta on tehokas vaikutus, tämä johtopäätös pätee vain **siltä osin kuin epäillyillä tai syytetyillä on** sen määräajan kuluessa, joka heille on annettu tällaiseen noudattamatta jättämiseen vetoamiseksi, ollut konkreettisesti ja tehokkaasti **oikeus käyttää oikeudellista avustajaa**, sellaisena kuin tämä oikeus on vahvistettu unionin oikeudessa ja sellaisena kuin sitä on **helpotettu oikeusapumekanismeilla**. Se täsmentää lisäksi, että jos nämä henkilöt luopuvat tästä mahdollisuudesta, heidän on lähtökohtaisesti vastattava kyseisen luopumisen mahdollisista seurauksista siltä osin kuin tästä mahdollisuudesta on luovuttu **unionin oikeudessa säädettyjen edellytysten mukaisesti**. Unionin oikeudessa säädetään erityisesti, että epäillyn tai syytetyn on pitänyt saada suullisesti tai kirjallisesti selvät ja riittävät tiedot selkeällä ja ymmärrettävällä kielellä oikeudellisen avustajan käyttämisestä koskevan oikeuden sisällöstä ja siitä luopumisen mahdollisista seurauksista ja että luopumisen on tapahduttava vapaaehtoisesti ja yksiselitteisesti.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden esittää käsiteltävänä olevassa asiassa unionin tuomioistuimelle kysymyksiä unionin oikeuden tulkinnasta tai unionin toimen pätevytydestä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa oikeusriitaa. Kansallisen tuomioistuimen tulee ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo samalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, joiden käsitteleväksi saatetaan samankaltaisia kysymyksiä.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido unionin tuomioistuinta.

Tuomio julkaistaan [kokonaisuudessaan sekä tiivistelmänä](#) CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Kuvia tuomion julistamistilaisuudesta on saatavilla [Europe by Satellite](#) -sivustolla. ☎ +32 2 296 4106

Pysykää kuulolla!

